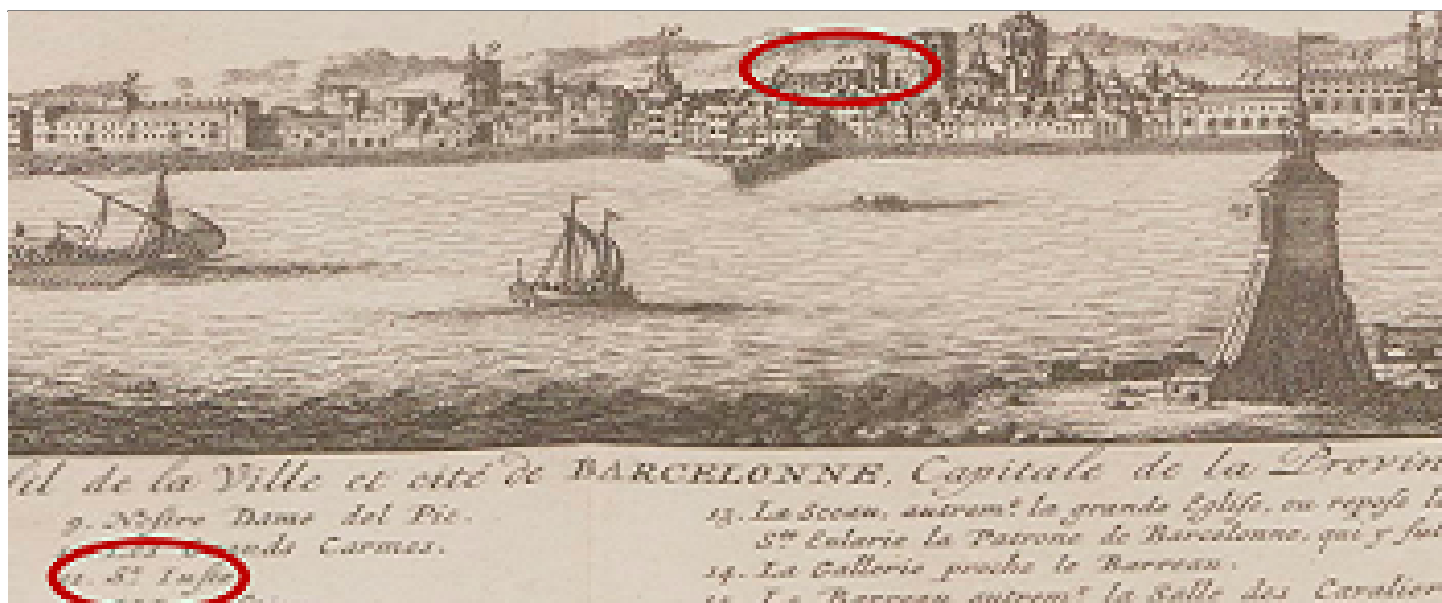

L'església i catedral visigoda de Sant Just i Pastor esmentada com 'St. Iuste'

Autor: Cesc Garrido

Data de publicació: 17-02-2020

Article d'En Cesc Garrido en què desenvolupa la seva comunicació al '19è Simposi sobre la història censurada de Catalunya'. Ens hi explica quina ha estat la veritable importància de l'església de Sant Just i Pastor de Barcelona i quines relacions hi ha entre aquesta església i Carles I.

La intenció d'aquesta ponència és cridar l'atenció al fet que no estem donant importància a la memòria històrica de l'església més antiga de Barcelona, i de passada dir que estic convençut que la denominació Yuste, lloc on se'ns ha dit per activa i per passiva que es va retirar qui fou rei i emperador Carles I, es correspon amb el nom de la Basílica dels Sants Just i Pastor.

En Daniel Ibáñez ja ha parlat del lloc on es va retirar l'Emperador. No vull dir que estigui equivocat. És cert que Carles I l'any 1556 es va retirar al Castell de Carcerenya (o Torre Pallaresa) i al Monestir Jeroni de la Murtra. Es cert, és veritat. En Daniel Ibáñez té raó, i jo també ho he comprovat per altra banda, com veurem d'aquí a poca estona. Ara bé, el nom de Yuste està agafat de l'església de Sant Just i Pastor. Yuste és una referència.

Entrem en matèria:

Sense moure'm de la història oficial puc llegir a la Viquipèdia que a la demarcació parroquial de la basílica dels Sants Just i Pastor s'hi situaven el Palau Reial i moltes residències de nobles de la ciutat que col·laboraren en la construcció de l'església. Per exemple, el Palau Requesens.

Jo mateix, enraonant-hi fa cinc o sis anys, vaig parlar amb l'arxiver de Sant Just i em va dir que la Parròquia dels Sants Just i Pastor era la parròquia dels Reis Catòlics.

A la pàgina 108 del llibre Enigma Witiza, que podeu comprar a l'església dels Sants Just i Pastor, s'hi diu que el títol

de basílica va ser atorgat a l'església pel Papa Pius XII l'any 1952 per ser la parròquia més antiga de Barcelona. Per tant, en dedueixo que a la ciutat de Barcelona, l'Església de Sant Just era el punt de referència d'unes elits oligàrquiques molt catòliques.

Per tenir idea de la història d'aquesta església, ara llegiré uns articles periodístics que parlen de les últimes descobertes en aquesta basílica.

ARTICLES PERIODÍSTICS

1a. dada: La Vanguardia – Viure – Dijous, 17 de gener 2013. Article de Silvia Angulo

"Barcelona a l'època visigoda va ser un centre de Poder. Era la ciutat dels bisbes. Barcelona juntament amb Ràvena a Itàlia eren les úniques ciutats amb dos palaus episcopals durant l'època tardoantiga. Així ho demostren les restes arqueològiques trobades al subsòl de la basílica dels Sants Just i Pastor, on s'ha trobat un grup episcopal desconegut i que estava destinat al culte catòlic.

"Fins ara els historiadors locals sempre van pensar que l'únic edifici d'aquestes característiques i preparat per donar baptisme als fidels es trobava ubicat sota la catedral de Barcelona. Ara saben que l'arribada dels visigots va suposar que aquesta —l'actual catedral— es dediqués a la pràctica de l'arrianisme, una branca heretge del cristianisme, i el situat a Sants Just i Pastor, que també funcionava com a catedral, es destinaria al culte dels catòlics."

La basílica del Sants Just i Pastor es troba dintre del recinte emmurallat de Barcino. [Cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge.](#)

2a. dada: La Vanguardia – Viure – Dimecres, 23 de novembre 2013. Article de Silvia Angulo

"L'últim descobriment és el d'un cripta del segle VI on presumiblement es va enterrar un membre destacat de la comunitat cristiana del moment.

"La directora del projecte d'investigació i conservadora del conjunt monumental de la Plaça del Rei del Museu d'història de Barcelona, Julia Beltrán de Heredia, explica que també s'ha localitzat una fenestrella confessionis: una petita finestra per on entrava llum i permetia als fidels observar i retre homenatge a les restes que eren dins de la cripta. L'estructura estava documentada, però poques vegades s'havia trobat en una excavació.

"S'han trobat vestigis de diferents estructures religioses dels segles VI, X i XIV, si bé els arqueòlegs ja han explicat que durant el XVII i XVIII el subsòl del temple es va parcel·lar per enterrar - hi fidels, de manera que moltes de les restes han desaparegut.

"El tinent d'Alcalde de cultura Jaume Ciurana va recordar que durant l'època tardoromana Barcelona va adquirir una gran rellevància a Europa, ja que la cort visigoda es va traslladar a Barcino i es van arribar a celebrar dos concilis a la ciutat.

[Cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge](#)

3a dada: Dades extretes de La Vanguardia – Viure – Diumenge, 17 de gener 2016. Domingo Marchena

"La basílica dels Sants Màrtirs Just i Pastor, el seu nom oficial, s'aixeca sobre un temple romà, les restes d'una catedral visigòtica del segle VI, una església romànica i la capella gòtica de sant Celoni. Es creu que en aquest lloc, molt pròxim a la plaça de Sant Jaume, es reunien els primers cristians de Barcino. També que podria ser un lloc de culte ininterromput des d'almenys el segle IV

"D'aquells dies són també els vestigis d'una piscina baptismal i una confessió, un espai subterrani destinat a l'enterrament d'un personatge molt destacat, possiblement sant Pacià, bisbe de Barcelona, que va néixer cap l'any 310 i va morir 80 anys després.

4a dada: Dades extretes de: La Vanguardia – Viure – Dilluns, 30 de desembre 2013. Maria Paz López

"Només l'Església de Sant Just i Pastor es va salvar del saqueig de la Guerra Civil.

"L'altar major és neoclàssic i va ser construït entre 1816 i 1832, substituint un altar del 1537 que estava presidit per un gran retaule renaixentista amb una talla de la Mare de Déu de Montserrat que s'exposa provisionalment en el museu del Monestir de Montserrat. Actualment s'hi pot venerar una imatge de la Mare de Déu de Montserrat a la qual s'accedeix pel cambril.

Extret d'aquest web
<https://basilicasantjust.cat/>

L'Església de Sant Just i Sant Pastor ja tenia orgue al segle XV. L'orgue actual, el quart, fou construït per Miquel Beltran entre els anys 1906 i 1907.

Recapitem:

A la demarcació parroquial de la basílica dels Sants Just i Pastor s'hi situaven el Palau Reial i moltes residències nobles de la ciutat.

L'església dels Sants Just i Pastor, que també funcionava com a catedral, es destinaria al culte dels catòlics.

L'últim descobriment és el d'una cripta del segle VI, on presumiblement s'hi va enterrar un membre destacat de la comunitat cristiana del moment: possiblement Sant Pacià.

La cort visigoda es va traslladar a Barcino

La basílica de Sant Just i Pastor s'aixeca sobre un temple romà i les restes d'una catedral visigòtica del segle VI.

L'altar del 1537 estava presidit per un gran retaule renaixentista amb una talla de la Mare de Déu de Montserrat

L'Església de Sant Just i Pastor es va salvar del saqueig de la Guerra Civil.

L'Església de Sant Just i Sant Pastor ja tenia orgue al segle XV.

Dades extretes del llibre Enigma Witiza, que podeu comprar a la mateixa basílica.

El rei visigot Ataülfi i Gala Plàcidia van instal·lar la cort a Barcelona.

El rei visigot Euric també va tenir la capital a Barcelona.

Està reconegut que el rei visigot Teudis va sortir del Palau Reial de Barcelona quan va conquerir Ceuta.

També està reconegut que el rei visigot Wamba va ser coronat pel Bisbe Quirze de Barcinona a Toledo.

A l'església de Sant Just hi ha una làpida sepulcral amb el nom de Witiza. El llibre dedueix que aquesta làpida es correspon amb la tomba del rei visigot Witiza, que va ser exhumat de Toledo i traslladat per el seu fill TEUDIS —Dux de la Tarraconensis— a Barcelona.

Per tant, si l'església dels Sants Just i Pastor és l'església catòlica més antiga de la ciutat, i possiblement, s'hi trobaven enterrats allà alguns membres de la reialesa visigoda i catòlica, llavors té tot el sentit que unes elits catòliques de la ciutat escollissin aquest temple com a parròquia. Justament, per la raó de ser la més catòlica.

Fins ara no m'he mogut de dades publicades i majoritàriament acceptades. Està escrit que Carles I va viatjar per l'Atlàntic fins a Laredo juntament amb les seves germanes abans de retirar-se a Yuste, però jo no m'ho crec. La meua opinió coincideix amb la d'En Daniel Ibañez: que Carles I es va retirar a La Torre Pallaresa/Monestir de la Murtra.

La dita Torre Pallaresa i el Monestir de la Murtra distaven dues llegües de Sant Just i Pastor anomenat Sant Just, o Sant Yuste, o Sant Iuste.

Aquesta és la meua aportació:

Aportació núm. 1:

Cercant en un portal britànic especialitzat en història -British History Online - vaig trobar aquest document que parla del retir de Carles I.

<https://www.british-history.ac.uk/cal-state-papers/venice/vol6/pp850-868#highlight-first>

760 (5è paràgraf) Federico Badoer, Venetian Ambassador at Brussels, to the Doge and Senate. Brussels, 13th December 1556.

La carta que segueix està escrita en llengua anglesa i prové dels arxius venecians. És una traducció d'un document que va enviar l'ambaixador de Venècia Federico Badoer, al Duc i al senat Venecià.

La primera cosa que observem en aquesta lletra és que la persona que fa la traducció de la carta del venecià a l'anglès posa en dubte que el lloc de retir de Carles I sigui Jarandilla.

Seguidament observareu com «Jarandilla» es troba entre parèntesis i amb un interrogant afegit. Faré la meua traducció.

"The Flemings who accompanied the Emperor to Spain are returning (from what they write to their relations), having been dismissed by his Majesty at a village [Jarandilla?] where he had stopped, distant two leagues from the monastery of S. Yuste, he retaining only 14 persons in his service (fn. 9) (tenendo seco quatordecim sole persone); and according to the French ambassador his Majesty had been very angry with its friars, because when they came to receive him they said they returned many thanks to the Lord God, for that he had willed to go and end his days with them, the ambassador saying he answered them, that although his mind was entirely inclined towards the service of God, he had nevertheless not determined to stay more than a year or two in that monastery, in order to lead a quiet life, and on account of the salubrity of the climate in that neighbourhood, should he find it such as it had been represented to him, but that according to fresh reports then received he had heard the contrary."

From: 'Venice: December 1556, 11-15', Calendar of State Papers Relating to English Affairs in the Archives of Venice

"Els flamencs que acompanyaven l'emperador estan tornant, havent acomiadat sa Majestat a la vila de [Jarandilla?]"

El traductor posa en dubte el nom «Jarandilla». Si escrivim «Carcerenya», llavors tot cobra sentit. Carcerenya és una vila amb un castell renaixentista anomenat actualment La Torre Pallaresa, molt a prop del Monestir Jeroni de la Murtra....

«Torre Pallaresa». Enciclopedia. Cat.

<https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0048561.xml>

Originàriament (1012) el lloc es deia la vall Carcerenya, on s'establí un mas i el llinatge dels Carcerenya (1342).

El 1520 adquirí la torre i finca En Joan de Cardona, bisbe de Barcelona, que inicià la reconstrucció i ampliació del vell casal, convertit en una gran mansió renaixentista, amb una torre a cada costat de la façana i un pati interior amb una galeria. Al 1543 Carles V li concedí el títol de castell. Vers el 1561 passà a ésser propietat de la família Caçador, que la posseí per espai de tres-cents anys.

"On s'havia aturat, distant dues lligües del monestir de Sant Yuste, ell va retenir 14 persones al seu servei...

8-10 Km aproximadament, és la distància aproximada que trobem des de la Torre Pallaresa i el monestir de la Murtra a la basílica dels Sants Just i Pastor.

Diu «monestir», i sembla que Sant Just i Pastor no és cap monestir. Per què l'ambaixador francès es refereix a Sant Just i Pastor com un monestir? La resposta és que fins els anys 20 del segle XX a Sant Just i Pastor hi van viure frares. Si es fa una visita a Sant Just i Pastor, es poden veure les habitacions dels frares. L'arxiver de Sant Just i Pastor és qui em va informar de la dada, segons la qual fins als anys 20 del segle XX hi van viure frares.

"I d'acord amb l'ambaixador francès....."

Entenc que això ho explica l'ambaixador francès a l'ambaixador venecià Federico Badoer. Entenc que hi havia un comitè de recepció per a l'arribada del monarca.

"Sa Majestat es va enfadar amb els frares perquè quan el van anar a rebre ells deien que donaven gràcies al bon Déu perquè l'havia convençut d'anar-hi i acabar-hi els seus dies amb ells...

El castell de Carcerenya i el Monestir de la Murtra funcionaven com una vila. El monestir és a 700 m del castell. Els frares es van acostar a rebre Carles I per que s'estaven allà mateix.

"L'ambaixador diu que ell els va respondre, que tot i que els seus pensaments estaven inclinats per complet al servei de Déu, ell no havia determinat d'estar més d'un any o dos en aquest monestir.

Carles I no hi venia a morir, segurament hi venia a fer repòs.

"...per tal de portar una vida tranqui-la , tenint en compte el clima saludable dels voltants, així se li havia representat a ell, però d'acord amb nova informació ell havia escoltat el contrari."

Potser Carles I era coneixedor que als aiguamolls del riu Besòs s'hi podia contraure el paludisme?

Llegida i traduïda la lletra, la pregunta és: Està documentada en algun lloc la basílica dels Sants Just i Pastor, que és a dues llegües del castell de Carcerenya i del monestir de la Murtra, amb el nom de San Iuste? Doncs sí, efectivament. He trobat una mapa a Gallica on s'identifica Sant Just i Pastor com Sant Iuste. Aquí el teniu:

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b10509766z/f32.item.zoom>

Cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge

Aportació núm. 2:

En aquest mateix web, a l'article El retir de Carles I a Barcelona podem llegir una dada que vincula Carles I amb Barcelona els anys del seu retir segons una lletra de l'època de Maria I Tudor.

Doncs bé, ara he trobat una altra dada que per les mateixes dates vincula la germana de Carles I, la reina Maria, amb Barcelona. És un text holandès: pàgina 243 del llibre Chronyke van Vlaenderen, imprès al 1736 a Flandes.

Cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge

El text, segons traducció d'En Pere Baladron —tot i que ell assegura que és un text confús—, diu el següent:

"El gran rei després de 40 anys de governar el regne del seu Pare (suposo Felip "El Formós") i dels 36 del seu Imperi, al cap de dos anys d'haver-se desposseït de tot, el seu cos va ser enterrat a Granada amb la seva mare Johanna, el seu avi i la seva àvia materna.

"Tres setmanes després, la seva germana Maria Reina-Vídua de Lluís rei d'Hongria i Bohèmia, que va governar per 25 anys els nostres Països Baixos amb gran elogi, i el fet que la flota estava a punt per portar-la a Barcelona, després de tornar a visitar la seva gent holandesa, va seguir el seu germà per sempre.

"Però també Elionor reina de França, una altra germana de l'emperador, el va precedir als darrers dies del mes de març".

La interpretació que en fa En Pere Baladron és la següent:

1r.: que la flota està a punt per portar-la a Barcelona i que jo dedueixo que vol dir que Carles i les dues germanes Maria i Eleonor viatgen o han de viatjar junts a Barcelona.

2n.: que a les tres setmanes segueix al seu germà per sempre.

Volen dir que mor al cap de 3 setmanes després del seu germà i que Na Elionor ja l'havia precedit al mes de març.

Conclusió

Ja feia temps que sospitava que el nom de Yuste provenia de Sant Just. A Santa Coloma de Gramanet, lloc on es troba la Torre Pallaresa, hi trobem el carrer de Sant Just. Aquest carrer em va encendre la bombeta. Sant Yuste sembla una castellanització del nom català Sant Just. També trobem que en francès, idioma que diuen que era la primera llengua de Carles I, Sant Just és Sant Iuste. Ara tinc clar que el nom de Yuste està manllevat de l'Església dels Sants Just i Pastor.

Francesc Garrido Costa

Enllaç a l'enregistrament en vídeo de la comunicació de l'autor al 19è Simposi sobre la Història Censurada de Catalunya:

<https://www.inh.cat/arxiu/vid/19e-Simposi-sobre-la-Historia-censurada-de-Catalunya/2019-INH-34-Cesc-Garrido-L-esgle->

